

จิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภู่ม้า ห้าหมัด สาขา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

ความหมายของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวม
ร่วมกัน ทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ ทรัพยากรธรรมชาติ มีความ
เสียสละและอุทิศตนเพื่อช่วยเหลือให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมด้วยความเต็มใจ

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

ความสำคัญของจิตสาธารณะ

1. ทำให้บุคคลมีความคิดขั้นสูง ช่วยยกระดับจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยเมตตา เพราะจิตสาธารณะมุ่งเน้นการให้มากกว่าการรับ
2. บุคคลที่มีจิตสาธารณะย่อมเป็นที่รักใคร่ของบุคคลรอบข้าง เพราะมองเห็นคุณค่าในความคิดที่มีอยู่ในบุคคลนั้นมากกว่ามูลค่าของทรัพย์สินใด ๆ

ความสำคัญของจิตสาธารณะ

3. ทำให้สังคมมีการแบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และร่วมมือกันดูแลรักษาสิ่งของสาธารณะเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมรอบตัว
4. ทำให้สังคมน่าอยู่และเป็นสังคมคุณภาพที่ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ระดับของจิตสาธารณะ

ระดับบุคคลหรือครอบครัว เป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่ง เริ่มต้นจากการสร้างคนให้ กตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดา ก้าวต่อไปเป็นเรื่องของจิตสำนึกต่อสังคม ซึ่งพื้นฐาน สำคัญมาจากการเลี้ยงดู อบรม สั่งสอน และกระทำเป็นแบบอย่าง สำหรับบุคคล แม้ว่าสิ่งที่ทำเพื่อสังคมอาจจะมีปริมาณที่ไม่มาก ถ้ามองในเชิงคุณค่านั้นมีมาก อย่างน้อยก็ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และมีความสุข เช่น การเก็บกวาดขยะในสนาม เด็กเล่น ในหมู่บ้านที่ตนเองอาศัยอยู่ การช่วยผู้สูงอายุในการข้ามถนน

หรือลุงจิตร บินหลา คนบ้า กวาดถนน เป็นต้น

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA

ลุงจิตร บินหลา
“คนบ้า” กวาดถนน

ลุงจิตร บินหลา “คนบ้า” กวาดถนน

ทุกคนในตำบลบ้านหาร อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา รู้จักชายคนนี้ บ้างเรียกเขาว่า “หลวงจิตร” บ้าง“น้ำจิตร บินหลา” บ้าง “ลุงจิตร บ้านหาร” ไม่ว่าจะเรียกเขาในชื่ออะไรก็ตาม แต่ทุกคนจำภาพชาย (เกือบ) ชราที่ก้มหน้าก้มตาใช้จอบขูดดินออกจากถนนได้ดี ลุงจิตรเริ่มสังเกตเห็นเส้นถนนสีขาวถูกดินกลบทับจนแทบไม่เห็นเส้น ซึ่งอาจเกิดอันตรายแก่ผู้สัญจรไปมาได้ จึงตัดสินใจกลับบ้านไปเตรียมอาวุธ ทั้งจอบเสียม และมีดพร้าขึ้นรถ เพื่อมาขูดเอาดินออกจากถนนแล้วโยกลงต้นไม้ข้างทาง กองแล้วกองเล่า จนผู้ใช้ถนนมองเห็นเส้นถนนสีขาวสะอาดตาตลอดเส้นทาง “อย่าทำเลย เดี่ยวรถเฉี่ยวชน” เหล่าผู้เป็นห่วงต่างเตือนลุงจิตรเสียงระงม

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA

แต่คุณลุงกลับตอบว่า “ยังไม่ว่าใครทุกคนก็ต้องตายอยู่แล้วฉะนั้นถ้าเราทำความดีแล้วต้องมาตาย ก็ไม่เป็นไร ช่างมัน...เราแค่อยากช่วยเหลือให้ถนนดูดี สะอาด ฝนตกทางน้ำไหลไม่ติดขัดเท่านั้น” “ลุงจิตรบ้าไปแล้ว” บางคนกล่าวหาลุงจิตรอย่างนั้น เมื่อเห็นเขาวิ่งกวาดถนนกลางแดดจ้าตั้งแต่เช้ายันเที่ยง “เราไม่ได้ทำชั่วอะไร ถ้าเราทำชั่ว ทำสิ่งผิดน่าอายกว่าเยอะ...ส่วนมากคนที่อ้าปากมักไม่ทำ คนที่ลงมือทำมักไม่อ้าปาก...ลุงไม่อยากเอาเวลามาอยู่เฉย ๆ นั่งเล่นนั่งกินนั่งเล่าแบบเขา...เสียเวลา เวลาผ่านไปแล้วเอากลับมาไม่ได้” ลุงจิตร ทิ้งท้าย

ที่มา : นิตยสาร Secret ฉบับที่ 138

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA

ระดับของจิตสาธารณะ

ระดับกลุ่ม จิตสาธารณะระดับกลุ่ม เป็นการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมร่วมกันของกลุ่มบุคคล เป็นการเห็นชอบร่วมกันในการกำหนดว่า อะไรเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาและอะไรเป็นสิ่งที่ดี กลุ่มจะพยายามจรรโลงให้สมาชิกภายในกลุ่มยึดถือปฏิบัติร่วมกัน เช่น กลุ่ม Trash Hero Pattani.

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

Trash Hero Pattani เป็นกลุ่มที่สร้างจิตสำนึกในการรักษาสິงแวดล้อม และฟื้นคืนชายฝั่งให้กลับมาสวยงามอีกครั้ง การเก็บขยะที่ได้จากทะเลแต่ละครั้ง จะมีการคัดแยกทั้งรูปแบบขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลและขยะที่ต้องกำจัดทิ้ง โดยขยะที่ต้องกำจัดทิ้ง ทางกลุ่มจะส่งต่อไปยังส่วนงานที่รับผิดชอบไปกำจัดตามลำดับต่อไป ส่วนขยะอย่างเช่น เศษรองเท้า เศษยางต่าง ๆ เหล่านี้ จะนำมารีไซเคิลให้เกิดมูลค่าใหม่อีกครั้ง Trash Hero Pattani นำขยะที่เป็นเศษยาง เศษรองเท้า มาล้างทำความสะอาด และเข้าเครื่องตัดบด ตัดเป็นชิ้นเล็ก ๆ จนได้ขนาดที่ต้องการ

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

หลังจากนั้นนำเศษที่ได้ มาผสมกับยางที่เป็นตัวทำปฏิกิริยาในการก่อตัวของเศษยาง กวนให้เข้ากัน แล้วเทใส่แบบเพื่อเข้าเครื่องอัดเบ้า จนแน่นกลายเป็นแผ่นตามขนาดที่ต้องการ สำหรับแผ่นที่ทำได้นี้จะนำมาทำเป็นพื้นรองเท้าแตะ หลากหลายรูปแบบ ซึ่งรองเท้าที่ได้แต่ละครั้งไม่สามารถบอกได้ว่าจะได้สีที่ต้องการหรือไม่ เนื่องจากเศษขยะที่เก็บมีหลากหลายสี และนี่เองที่เป็นเอกลักษณ์ของรองเท้าแตะ ภายใต้ชื่อ “ทะเลจร”

ที่มา http://www.paaktai.com/hot_news/detail/5

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

คลิป 'Trash Hero' วีรผู้พิชิตขยะแห่งปัตตานี

https://youtu.be/w_oc_boQN2Q

ระดับของจิตสาธารณะ

ระดับองค์การ จิตสาธารณะระดับองค์การ เป็นฉันทานุวัติขององค์การที่กำหนดให้สมาชิกในองค์การยึดถือปฏิบัติ ซึ่งจิตสาธารณะระดับองค์การมักเกิดขึ้นจากผู้นำองค์การ และมักจะต้องสอดคล้องกับนโยบายขององค์การ เช่น โครงการจิตอาสายั่งยืนปลูกป่า 1 ทีม 1 ไร่ ของ ปตท. เป็นต้น

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA

กลุ่ม ปตท. มีเป้าหมายที่จะเป็นบริษัทพลังงานไทยข้ามชาติชั้นนำ จึงดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อ สังคม ชุมชน และรักษาสิ่งแวดล้อม หลักการสำคัญได้แก่ Care (ห่วงใย) Share (แบ่งปัน) และ Respect (ใส่ใจ) เพื่อตอบสนองเป้าหมายของกลุ่ม ปตท. จึงได้ดำเนินการโครงการนำร่องการปลูกป่า 1 ทิม 1 ไร่ ด้วยหลักคิด ป่าในใจคน คือการปลูกป่าควบคู่กับการพัฒนาคน ชุมชน สังคม ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของต้นไม้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อเป็นการช่วยให้มีใจรักต้นไม้ รักป่าไม้ ห่วงแหนทรัพยากรป่าไม้ และรักษาสิ่งแวดล้อม และเป็นการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ให้มีความอุดมสมบูรณ์คงอยู่ต่อไป

ที่มา : <http://www.pttreforestation.com/ForestProjectview.cshtml?Id=1>

ประโยชน์ของจิตสาธารณะ

ด้านแรก ได้เรียนรู้ในสิ่งใหม่ที่แตกต่างและได้ศึกษาจากการปฏิบัติจริง
 ด้านที่สอง ได้เรียนรู้เป็นแนวทางในการใช้ชีวิตที่พึงระวังต่อความเสี่ยงทั้งหลาย
 ด้านสุดท้าย เป็นการทำประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่านึกถึงประโยชน์ส่วนตน

ความยั่งยืนของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะจะมีความยั่งยืนได้ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในสังคม ในลักษณะที่ช่วยกันสร้างให้เป็นวัฒนธรรม และจะให้เกิดความต่อเนื่องนั้นต้องพัฒนาบุคคลให้เกิดการรับรู้และการเรียนรู้สู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ

จิตสาธารณะกับความคิดสร้างสรรค์

1. จิตสาธารณะเกี่ยวข้องกับการคิดสร้างสรรค์ หรือการกระทำอย่างมีจินตนาการ
2. จิตสาธารณะจำเป็นต้องมีความตั้งใจให้บรรลุวัตถุประสงค์ ไม่ใช่เพียงแค่คิด
3. จิตสาธารณะเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดต้นแบบหรือต้นกำเนิด
4. ผลของงานจะต้องมีคุณค่าตอบสนองกับวัตถุประสงค์ได้

กิจกรรมสาธารณะ

อาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. การสร้างความรู้
2. การสร้างความคิด
3. การสร้างจิตสำนึกในการรักสิ่งแวดล้อม

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA

การโค้ชทีมงานจิตสาธารณะ

เทคนิคหนึ่งที่ได้รับคามนิยมเพื่อให้เกิดผลสำเร็จของกิจกรรมจิตสาธารณะ คือ การโค้ช (Coach) การโค้ชเป็นลักษณะของการเป็นคู่คิดให้กับผู้ได้รับการโค้ช โดยใช้กระบวนการการกระตุ้น ความคิด และการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ และกระตุ้นให้ผู้ได้รับการโค้ชมีแรงบันดาลใจในการนำศักยภาพของตนเองทั้งด้านส่วนตัวและในงานออกมาใช้สูงสุด

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA SRIVIJAYA

ขั้นตอนการโค้ชทีมงานจิตสาธารณะ

1. เปิดโอกาสให้ทีมได้แลกเปลี่ยนความเห็น โค้ชรับฟังอย่างใส่ใจ
2. กระตุ้นให้มีการระดมสมองว่าสิ่งที่จะลงมือปฏิบัติมีอะไรบ้าง ให้สมาชิกในทีมได้ใช้ศักยภาพความคิดเต็มที่
3. โค้ชทบทวนในสิ่งที่ตกลงกัน เสนอการสนับสนุน และขอคำมั่นในการลงมือปฏิบัติ
4. สุดท้ายคือ โค้ชทบทวนการทำงานวันนี้ เราได้เรียนรู้อะไรจากกัน

ความล้มพันธ์ระหว่างจิตสาธารณะและความรับผิดชอบทางสังคม

จิตสาธารณะกับความท้าทายเพื่อพัฒนาสู่ความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การยกระดับจิตใจเพื่อสังคม คือการที่มนุษย์มีจิตสำนึก รู้จักการให้ การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นการให้ที่ให้อย่างเต็มใจ ไม่หวังสิ่งใดตอบแทน ให้แล้วรู้สึกสุขใจ และไม่ทำให้อีกคนอื่นเดือดร้อน การตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทำให้เกิดเป็นค่านิยมที่ดีในสังคม

บทส่งท้าย

การมองอนาคตของสังคมไทยว่าจะเป็นอย่างไร เราดูได้จากการใช้ชีวิตของคนในสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ คุณภาพสังคม ของประเทศไทยจะเป็นอย่างไร เยาวชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง (พลังของคนรุ่นใหม่) การมุ่งที่จะฝึกหัด สอนสั่ง และฝึกอบรม ให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง